

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

**Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a financí**

Studijní program: B 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku pro české firmy

Vlastní kapitál a jeho zobrazení v systému účetnictví

Vedoucí bakalářské práce
Ing. Jaroslav Svoboda, Ph.D.

Autor:
Tomáš Šilhán

2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma **Vlastní kapitál a jeho zobrazení v systému účetnictví** vypracoval samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných ekonomickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách

V Českých Budějovicích dne 15. dubna 2009

.....
Tomáš Šilhán

Poděkování

Děkuji Ing. Jaroslavu Svobodovi, Ph.D. za metodickou pomoc a odborné vedení při vypracovávání mé bakalářské práce. Současně děkuji vedení podniku Vodovody a kanalizace Jižní Čechy a.s. za poskytnutí podkladů pro mou práci a především paní Ing. Pavlíně Pouzarové za její ochotu a vstřícnost.

Abstract

This bachelor thesis deals with shareholders' capital in the company and with its presentment in the system of accounting. Theoretical part describes the shareholders' capital basely the legislation of Czech republic and IFRS, its structure and account. Practical part describes the application of theoretical basis relevant structure, account, financial analysis and variation of shareholders' capital sheet in real company and finally its analysis of results.

Key words – Shareholders' capital, system of accounting, financial analyse, variation of shareholders' capital sheet.

OBSAH

1	ÚVOD	1
2	LITERÁRNÍ REŠERŠE	4
2.1	Základní pojmy	4
2.1.1	Kapitál a majetková podstata podniku	4
2.1.2	Vymezení vlastního kapitálu dle legislativy ČR.....	5
2.1.3	Vymezení vlastního kapitálu dle IFRS	7
2.1.4	Definice vlastního kapitálu dle jednotlivých typů společností	8
2.1.4.1	Vlastnické formy.....	9
2.1.4.2	Vlastní kapitál v podniku jednotlivce	10
2.1.4.3	Vlastní kapitál obchodních společností	11
2.1.4.3.1	Akciová společnost	11
2.1.4.3.2	Společnost s ručením omezeným.....	14
2.1.4.3.3	Veřejná obchodní společnost	15
2.1.4.3.4	Komanditní společnost	16
2.1.4.4	Vlastní kapitál družstva	16
2.1.5	Postupy účtování vlastního kapitálu	18
2.1.5.1	Účtování u kapitálových společností	20
2.1.5.2	Účtování u veřejné obchodní společnosti	26
2.1.5.3	Účtování u komanditní společnosti.....	28
2.1.5.4	Účtování u družstva	30
3	CÍL A METODIKA PRÁCE	32
3.1	Cíl práce	32
3.2	Metodika práce	32
3.3	Pracovní hypotézy.....	35
4	CHARAKTERISTIKA PODNIKU	36
4.1	Výběr společnosti	36

4.2	Popis podnikatelského subjektu.....	36
4.2.1	Organizační rozdělení.....	37
4.2.2	Služby	38
4.2.2.1	Hlavní činnost.....	38
4.2.2.2	Ostatní činnosti	38

1 Úvod

Vlastní kapitál podniku patří nesporně mezi nejdůležitější složky podnikového kapitálu. Je o něm pojednáváno v mnoha odborných publikacích, učebnicích, skriptech pro vysoké školy, na internetu. Pojem vlastního kapitálu je úzce spjat s pojmem podnikání. Každá osoba, která chce podnikat, se v rámci příprav na podnikání bude muset věnovat problematice vlastního kapitálu. Pro mnohé z nich je pojem „**Vlastní kapitál**“ velkou neznámou a proto je důležité se jednotlivým složkám tohoto kapitálu věnovat s velkou pečlivostí. Každá složka vlastního kapitálu hraje v podnikání nezastupitelnou roli.

Jednotlivé složky jsou definovány pomocí legislativy daného státu. Právní normy vymezují strukturu tohoto kapitálu, podmínky pro jeho tvoření, nakládání či hospodaření s ním. Díky právní úpravě může budoucí podnikatel získat zcela kompaktní a ucelené informace, které může efektivně využít v budoucím podnikání.

V oblasti účetnictví podnikatelských subjektů se pohybují již delší dobu, mám možnost nahlédnutí do účetnictví i daňové evidence, což znamená i letité praktické zkušenosti s účetnictvím. Jako téma mé bakalářské práce jsem zvolil již zmíněný Vlastní kapitál a jeho zobrazení v systému účetnictví. Jakákoliv cílevědomá lidská činnost směřuje k nějakému účelu, a tak i podnikání směřuje k dosažení zisku, což je jedna ze složek vlastního kapitálu. I to je další důvod volby tohoto tématu.

Pro kompletní vypracování mé práce bylo nutné teoretická východiska podložit i praktickou zkušeností. K tomu bylo důležité zajistit si spolupráci s podnikatelským subjektem. Byl jsem úspěšný a dohodl se na spolupráci s paní Ing. Pavlínou Pouzarovou, vedoucí oddělení Daně a účetnictví, v akciové společnosti Vodovody a kanalizace Jižních Čech. Díky této spolupráci jsem získal ucelený obraz o podobě vlastního kapitálu v praxi.

2 Literární rešerše

2.1 Základní pojmy

2.1.1 Kapitál a majetková podstata podniku

*„Majetková podstata podniku představuje (vlastní) kapitál podniku. Základním finančním cílem vlastníků podniku je maximalizovat hodnotu podniku. Zajištění tohoto cíle souvisí s vývojem vlastního kapitálu (zvyšováním či snižováním). Proces růstu kapitálu v tržním hospodářství neprobíhá lineárně, podnik prochází obdobími vzestupu či poklesu. V souvislosti s těmito výkyvy je potřeba definovat pojem „**Eroze kapitálu**“. Je to situace, kdy podniku klesá kapitál více, než je část dosaženého reálného zisku za dané období (např. v důsledku placené daně ze zisku, ve formě výplaty dividend či podílů na zisku apod.).“ (Kovanicová, 2004)*

Kapitál ve finanční podobě

Vlastní kapitál podniku je veličina, která se zjistí v účetnictví jako rozdíl mezi celkovými aktivy a celkovými závazky.

*„Z pohledu bilance je interpretován jako majetková podstata vlastních zdrojů financování. Dále je zapotřebí definovat pojem „**Čistá aktiva**“ podniku. To je veličina, která se zjistí v účetnictví shodně jako rozdíl mezi celkovými aktivy a celkovými závazky. Z pohledu bilance vyjadřují čistá aktiva majetkovou podstatu z hlediska aktiv, tj. výši majetku krytou vlastními zdroji.“ (Kovanicová, 2004)*

2.1.2 Vymezení vlastního kapitálu dle legislativy ČR

Nejdůležitějšími právními normami, definující vlastní kapitál, je zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví (ve znění z. č. 257/2004) – obecná úprava. Zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (právní úprava obchodních společností).

Dále pak vyhláška č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Český účetní standard pro podnikatele č. 012 – Změny vlastního kapitálu, č. 018 – Kapitálové účty a dlouhodobé závazky.

Struktura vlastního kapitálu v ČR

Struktura vlastního kapitálu není u všech subjektů stejná. Závisí na právní formě podnikání, na charakteru činnosti podniku a na národních zvyklostech.

Nejvýstižněji lze definovat strukturu vlastního kapitálu jako:

- a) základní kapitál,*
 - b) kapitálové fondy,*
 - c) fondy tvořené ze zisku a nedělitelný fond družstev,*
 - d) nerozdělené výsledky hospodaření běžného období (nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta),*
 - e) nerozdělené výsledky hospodaření minulých let (nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta).*
- (Kovanicová, 2004)

Dle § 14 vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů:

Položka "Základní kapitál" obsahuje zapsaný základní kapitál obchodních společností, zapsané i nezapsané kmenové jmění státních podniků, zapsaný i nezapsaný základní kapitál družstev, základní kapitál obchodních společností povinně nezapisovaný. Tato položka obsahuje též u fyzické osoby rozdíl mezi majetkem určeným k podnikání a závazky plynoucími z podnikání při zohlednění účtování o reálných hodnotách v příslušné položce vlastního kapitálu.

Položka „Kapitálové fondy“ jsou vklady společníků, které nezvyšují základní jmění. Tvoří je pouze obchodní společnosti. Tvoří je emisní ážio a ostatní kapitálové fondy, což jsou dary, dotace, vklady na bytovou výstavbu u družstev, popřípadě navýšení základního jmění.

Položka " Fondy tvořené ze zisku, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku" obsahuje fondy vytvářené podle obchodního zákoníku, popřípadě stanov, společenské smlouvy, zakladatelské smlouvy, zakladatelské listiny nebo podle zákona o státním podniku. Tvoří je zákonné fondy, což jsou fondy rezervní, u nichž je výše přidělu stanovena zákonem. Jsou tvořeny v kapitálových společnostech jako zvláštní zdroj ke krytí ztráty. Dále pak nedělitelný fond u družstev a ostatní fondy ze zisku – dobrovolné, statutární, které vyplývají ze stanov.

Položka „ Nerozdělené výsledky hospodaření běžného období a minulých let“ obsahuje výsledky hospodaření jak za běžné účetní období, tak za období minulá, a jejich účel použití. Především na tvorbu povinného rezervního fondu, zvýšení základního jmění, tvorbu statutárních fondů, na výplaty dividend či tvorbu ostatních fondů. (Vyhláška č. 500/2000 Sb., ve znění novel)

2.1.3 Vymezení vlastního kapitálu dle IFRS

IFRS jsou mezinárodní standardy účetního výkaznictví. Z účetního hlediska je vlastní kapitál dle IFRS definován jako rozdíl mezi majetkem a závazky, (vlastní kapitál = majetek - závazky).

Každá vláda každé země světa vydala zákony, které (do menší nebo větší míry) upravují vztah mezi firmou a investorem, a tím ovlivňují věcnou strukturu kapitálu. Pravidla IFRS jsou proto primárně popisné. Vesměs vyžadují od firem, aby plně a pravdivě popsaly skutečnou strukturu svého kapitálu. Jakou strukturu zvolí, už IFRS příliš neřeší.

„Finanční pojetí kapitálu (financial concept of capital). Kapitál je chápán shodně s pojmy vlastního kapitálu nebo čistých aktiv podniku.“ (Ryneš, 2006)

Produkční pojetí kapitálu (physical concept of capital). IFRS chápe kapitál jako produktivní (výrobní) schopnost podniku, vyjádřenou a měřitelnou v jednotkách výroby za určitý časový úsek. Obě pojetí se liší požadavky na oceňování aktiv a závazků, což vede k odlišnému vyjádření výše vlastního kapitálu (zisku) a tím i k jeho různé vypovídací schopnosti. (Ryneš, 2006)

Struktura vlastního kapitálu dle IFRS

- a) vložený kapitál (paid-in capital) - celkový kapitál vložený do firmy,
- b) nominální hodnota kmenového kapitálu (common equity at par) - nominální hodnota vloženého kapitálu,
- c) emisní ažio (paid-in capital in excess of par) - vložený kapitál nad nominální hodnotu,
- d) základní kapitál (legal capital) - povinný minimální vklad,
- e) nerozdělený zisk (retained earnings) - kumulace běžného hospodářského výsledku,
- f) fondy ze zisku (reserves), nerozdělený zisk, který se nemůže vyplatit investorům,

g) úpravy udržující kapitál, IFRS (*capital maintenance adjustments*) - položka vznikající při aplikaci fyzického konceptu kapitálu,

h) minoritní podíly (*minority interest*) - majetkové podíly minoritních investorů,

i) ostatní kapitálové účty (*other paid-in capital*): například vlastní (pokladní) akcie, pohledávky za upsaný vlastní kapitál, darovaný kapitál, atd. (www.vox.cz)

IFRS připouští odchylná řešení daná národní legislativou.

2.1.4 Definice vlastního kapitálu dle jednotlivých typů společností

„Vlastní kapitál je kapitál, který patří majiteli (majitelům). Je hlavním nositelem podnikatelského rizika – u obchodních společností výhradním nositelem, u podniku jednotlivce spolu s jeho osobním majetkem. Jeho podíl na celkovém majetku je tedy ukazatelem finanční jistoty (nezávislosti) podniku. Vlastní kapitál není stálou veličinou, ale kolísá podle výsledků hospodaření.“ (Munzar, 2001)

Jedná se o zbytkový podíl neboli rozdíl mezi aktivy a dluhy.

$$\text{Aktiva} = \text{Dluhy} + \text{Vlastní Kapitál} \quad \Rightarrow \quad \text{Vlastní Kapitál} = \text{Aktiva} - \text{Dluhy}$$

Protože se struktura vlastního kapitálu vykazuje v různých zemích různě a navíc jeho struktura závisí např. na právní formě podniku a ostatních faktorech, obsahuje koncepční rámec jen jeho rámcové, příkladné rozdělení vyhovující akciovým společnostem. Vlastní kapitál (*equity*) je rozdíl mezi aktivy a pasivy. Označuje se také jako čistá aktiva.

2.1.4.1 Vlastnické formy

Mezi jednotlivými formami vlastnictví existují v různých zemích značné rozdíly v právních normách, které vymezují jednotlivé podnikatelské subjekty, zásady jejich činnosti a vztahy z hlediska ochrany věřitelů. Z rozdílnosti vlastnických forem vyplývají odlišnosti ve vykazování kapitálu vloženého do společnosti.

- a) *Vlastnictví soukromé,*
- b) *Vlastnictví státní,*
- c) *Vlastnictví družstevní.* (Kovanicová, 2004)

Vlastnictví soukromé

Podnik jednotlivce (individuální podnikatel)

Organizační forma , kdy jediný vlastník je současně manažerem a ručí za své závazky celým svým majetkem včetně osobního.

Partnerský podnik (osobní obchodní společnost)

Speciální organizační forma, která spojuje 2 nebo více osob jako spoluvlastníky, společníky, kteří ručí za své závazky neomezeně, nejen majetkem podniku, ale i majetkem každého partnera (v.o.s., k.s.).

Korporace (kapitálové obchodní společnosti)

Jsou to společnosti, které se skládají z více partnerů a za své závazky ručí pouze majetkem společnosti. (a.s., s.r.o.).

Vlastnictví státní

Zřizuje stát, zakladatelem je buď příslušné ministerstvo nebo orgány místní samosprávy:

- a) podniky zaměřené na podnikatelskou činnost,
- b) podniky pro uspokojování veřejně prospěšných zájmů a to organizační složky státu, příspěvkové organizace a územně samosprávné celky.

Vlastnictví družstevní

Jsou společenstvím neuzavřeného počtu osob založenými za účelem podnikání nebo zajišťování hospodářských, sociálních nebo jiných potřeb svých členů. Musí mít alespoň pět členů – fyzických osob nebo 2 právnické osoby.

Podmínkou členství je splacení členského vkladu určeného stanovami (členský vklad = celý vklad) nebo po částech (vstupní vklad).

2.1.4.2 Vlastní kapitál v podniku jednotlivce

Základní kapitál tvoří peněžitý i nepeněžitý vklad, popřípadě vklady jeho společníků. Výše vlastního kapitálu se mění podle výsledků hospodaření.

Kapitálové fondy se netvoří a nezvyšují základní jmění, vlastním zdrojem je pouze účet 491 - Účet individuálního podnikatele.

V zásadě mohou nastat tyto případy:

- a) podnik dosahuje zisk = vlastní kapitál roste,
- b) podnik je ztrátový = vlastní kapitál klesá.

2.1.4.3 Vlastní kapitál obchodních společností

- a) základní kapitál,
- b) kapitálové fondy,
- c) fondy ze zisku,
- d) nerozdělený zisk minulých let,
- e) nerozdělený zisk běžného roku.

2.1.4.3.1 Akciová společnost

Základní kapitál

Je označován jako základní jmění. Je tvořen peněžními, stejně jako nepeněžními vklady společníků. Vytváří povinně a jeho výše je zapsána do obchodního rejstříku.

„Základní jmění akciové společnosti je tvořeno upisováním akcií v nominální ceně. Představuje víceméně pevnou část vlastního jmění, která vzniká zejména při založení společnosti – jde o upsané jmění. Měnit se může jen se souhlasem valné hromady. Jeho velikost by měla odpovídat trvalé potřebě vlastního kapitálu, která vyplývá především z potřeby stálého majetku a trvalé části majetku oběžného.“ (Valach, 1999)

V akciové společnosti vzniká vydáním (emisí) akcií o určité nominální hodnotě, které si mezi sebou rozdělí zakladatelé, nebo je prodají přímo či zprostředkovaně. Základní kapitál společnosti musí tvořit minimálně 2 000 000 Kč, u společnosti s veřejnou nabídkou akcií pak 20 000 000 Kč. Nominální (emisní) hodnota vydaných akcií není stanovena, většinou ale činí 1 000 Kč. Ve svých stanovách firma uvede předmět podnikání, výši základního kapitálu, splácení akcií atd.

„V případě vykazování ztráty, která se neuhradí jinou formou (např. z rezervního fondu), dochází k vynucenému snížení základního jmění.“ (Valach, 1999)

Navýšení základního jmění se provádí vydáním nových akcií. Snížení vlastního kapitálu lze provést pouze do výše základního jmění (do výše stanovené zákonem).

Kapitálové fondy

„Kapitálové fondy představují externí kapitál, který podnik získal z vnějšku (nejde o cizí kapitál). Patří sem především emisní ážio. Dále se mohou kapitálové fondy tvořit z darů, dotací na pořízení stálého majetku, z vkladů společníků, nezvyšující základní jmění ap.“ (Valach, 1999)

Emisní ážio - je kladný rozdíl mezi emisním kurzem a nominální hodnotou, většinou při emitování nových akcií (jejich hodnota se stanovuje dle tržního kurzu).

Fondy ze zisku

„Fondy ze zisku jsou fondy tvořené interně ze zisku. Patří sem rezervní fond, tvořený v akciové společnosti povinně podle obchodního zákoníku nebo fondy na základě vlastního rozhodnutí společnosti (např. sociální fond, fond zaměstnaneckých akcií ap.).“ (Valach, 1999)

Jsou pojistkou proti nepředvídaným rizikům v podnikání, slouží ke krytí ztrát a k překonání nepříznivého průběhu hospodaření společnosti. Jejich tvorba vyplývá ze zákona.

Rezervní fond

Ze zákona se tvoří tam, kde společníci neručí svým osobním majetkem, u některých společností se tvoří dobrovolně. Minimální výše se určuje ve vztahu k základnímu kapitálu. Tvoří se v prvním roce, kdy společnost dosáhne zisku, a to v prvním roce 20 % čistého zisku, ne však více než 10 % základního kapitálu. V dalších letech pak 5 % čistého zisku, ne však více než 20 % základního kapitálu.

Statutární fondy

Dobrovolný (tzv. fakultativní) fond. Jeho tvorba a účel využití je stanoven podnikem a uveden ve stanovách společnosti. Mohou to být fondy např. na opravdu majetku, sociální fondy atd.

Ostatní fondy

Nejsou uváděny ve stanovách. O jejich založení a využití rozhoduje management podniku.

Nerozdělený zisk minulých let

„Nerozdělený zisk minulých let představuje část zisku, která nebyla použita do fondů či na dividendy a převádí se do dalšího období.“ (Valach, 1999)

Je to část zisku po odvodu daní, která se nerozděluje mezi majitele, ale slouží k dalšímu podnikání. V rozvaze se uvádí zvláštní položkou nerozdělený zisk minulých let, protože zisk v daném účetním období se převede na hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení a poté se přidělí na různé fondy a na ostatní nerozdělený zisk:

- a) z minulých let,
- b) ta část zisku, která zbude po jeho zdanění a rozdělení do rezervního fondu, po splacení všech vkladů a po úhradě podílů na zisku všech společníků.

Nerozdělený zisk běžného roku

Při účetní závěrce se zisk stává součástí vlastního jmění (ztráta naopak snižuje vlastní jmění).

2.1.4.3.2 Společnost s ručením omezeným

Základní kapitál

Minimální výše základního kapitálu společnosti je 200 000 Kč a výše vkladu společníka musí činit alespoň 20 000 Kč. Každý společník se účastní na základním kapitálu pouze jedním vkladem, přičemž výše vkladu jednotlivých společníků může být stanovena rozdílně, musí však být dělitelná na celé tisíce. Hodnota nepeněžitého vkladu se stanoví na základě posudku zpracovaného znalcem. Po dobu trvání společnosti nemohou společníci požádat o vrácení vkladu.

Před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku musí být splaceno celé emisní ážio a na každý peněžitý vklad nejméně 30 %. Celková výše splacených peněžitých vkladů spolu s hodnotou splacených nepeněžitých vkladů musí činit

alespoň 100 000 Kč. Je-li společnost založena jedním zakladatelem, může být zapsána do obchodního rejstříku, jen pokud je její základní kapitál splacen v plné výši.

Rezervní fond

Společnost má ze zákona povinnost tvorby rezervního fondu. Není-li tento rezervní fond vytvořen při vzniku společnosti, má společnost povinnost tvorby rezervního fondu z čistého zisku vykázaného v řádné účetní závěrce za rok, v něm poprvé společnost zisk vytvořila, a to ve výši alespoň 10 % z čistého zisku, avšak ne více než 5 % hodnoty základního kapitálu.

Každý následující rok, kdy vytvoří společnost zisk, musí být tento fond tímto doplňován 5 % z čistého zisku, ne více jak 10 % základního kapitálu. Zákonný rezervní fond do výše 10 % základního kapitálu může být použit pouze k úhradě ztráty společnosti. Další rozdělení vlastního kapitálu je obdobné jako u akciové společnosti.

2.1.4.3.3 Veřejná obchodní společnost

Veřejná obchodní společnost nemá ze zákona stanovenou minimální výši základního kapitálu, ani minimální výši vkladu společníka. Rovněž jí zákon neukládá povinnost tvorby rezervního fondu. Společníci si mohou povinnost vkladu upravit ve společenské smlouvě.

Vklady společníků (peněžitě i nepeněžitě) se stávají majetkem společnosti, společník je povinen splatit svůj vklad ve lhůtě stanovené ve společenské smlouvě, jinak bez zbytečného odkladu od vzniku společnosti, příp. po vzniku své účasti ve společnosti.

Při prodlení se splácením peněžitého vkladu je společník povinen platit úrok z prodlení ve výši 20 % z dlužné částky, nestanoví-li společenská smlouva jinak.

Zisk určený k rozdělení se dělí mezi společníky rovným dílem, podíl na zisku stanovený na základě účetní závěrky je splatný do tří měsíců od jejího schválení, nestanovili společenská smlouva jinak. Rovným dílem nesou společníci i ztrátu.

2.1.4.3.4 Komanditní společnost

Existují zde dva typy společníků, odlišují je jejich práva a povinnosti. První z nich jsou *komanditisté*, ti mají za úkol do společnosti splatit svůj vklad a do jeho nesplacené výše ručí za závazky společnosti. Nesmí ale zasahovat do jejího vedení, pouze mohou kontrolovat její hospodaření. Druhým typem jsou *komplementáři*, jejich postavení tak připomíná postavení společníků ve veřejné obchodní společnosti.

Komanditní společnost nemá ze zákona stanovenou povinnou výši základního kapitálu. Komanditista je však povinen vložit do základního kapitálu společnosti vklad určený společenskou smlouvou, a to minimálně ve výši 5 000 Kč. Komanditista musí vklad splatit ve lhůtě stanovené společenskou smlouvou, jinak bez zbytečného odkladu po vzniku společnosti nebo po vzniku své účasti ve společnosti.

Zisk je rozdělen na dvě části. První polovina je určena komplementářům a druhá část se rozdělí mezi komanditisty dle výše jejich nesplaceného vkladu. Podmínky rozdělení zisku mohou být uvedeny též ve společenské smlouvě.

2.1.4.4 Vlastní kapitál družstva

Základní kapitál družstva tvoří souhrn členských vkladů do družstva, k jejichž splacení se zavázali členové družstva. Z tohoto rozsahu základního kapitálu určí stanovy

družstva část, která se zapisuje do obchodního rejstříku, je to tzv. zapisovaný základní kapitál. Z obchodního zákoníku nevyplývá žádný přímý vztah mezi vklady členů družstva a zapisovaným základním kapitálem. Výše zapisovaného základního kapitálu je při vzniku družstva určena rozhodnutím ustavující schůze družstva jako absolutní částka, která může, ale nemusí být totožná s celkovým základním kapitálem družstva. V případě, že celý základní kapitál je současně základním kapitálem zapisovaným, kryjí se pak oba pojmy co do výše částky zapisovaného i veškerého základního kapitálu. Obchodní zákoník nestanoví žádnou hranici pro základní kapitál družstva, zapisovaný základní kapitál však nesmí být nižší než 50 000 Kč. Pro zápis do obchodního rejstříku musí být navíc minimálně polovina zapisovaného základního kapitálu splacena před podáním návrhu na zápis.

Základní kapitál se u družstev, protože mají proměnlivý počet členů, mění v závislosti na příchozech a odchodech členů, je tedy proměnlivou veličinou. V proměnlivosti členstva a základního kapitálu spočívá jedna z odlišností družstva od kapitálových obchodních společností. Družstvo je povinno při svém vzniku zřídit nedělitelný fond, nejméně ve výši 10% zapisovaného základního kapitálu, tento fond doplňuje nejméně o 10% z čistého zisku a to až do doby, než výše nedělitelného fondu dosáhne částky rovnající se polovině zapisovaného základního kapitálu družstva. Podle znění stanov se může vytvořit i vyšší nedělitelný fond. (Jurečková, 2006)

2.1.5 Postupy účtování vlastního kapitálu

Účtová třída 4 – Kapitálové účty a dlouhodobé závazky

Účtová třída 4 obsahuje:

- a) **základní kapitál, kapitálové fondy, fondy ze zisku, převedené výsledky hospodaření, výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení (vlastní kapitál),**
- b) rezervy,
- c) dlouhodobé bankovní úvěry,
- d) dlouhodobé závazky,
- e) odložený daňový závazek a pohledávku,
- f) účet individuálního podnikatele.

Na účtech účtových skupin **41 až 43** se účtuje o vlastním kapitálu účetní jednotky.

Fondy se člení do účtových skupin podle toho, zda jsou tvořeny a doplňovány z kapitálových vkladů peněžních i nepeněžních (kapitálové fondy) nebo ze zisku (fondy ze zisku).

Na účtu **411-Základní kapitál** se zachycuje základní kapitál a jeho změny. O zvýšení či snížení zapisovaného základního kapitálu se účtuje až na základě zápisu v obchodním rejstříku.

Odděleně se na analytickém účtu sleduje:

- a) základní kapitál vytvořený vklady,
- b) základní kapitál vytvořený přímo nebo zprostředkovaně ze zisku,

- c) u družstev základní kapitál v členění na zapsaný a nezapsaný,
- d) a dále podle jednotlivých osob, které vložily vklad.

Na účet **412-Emisní ažio** se účtuje rozdíl mezi jmenovitou hodnotou a částkou, za kterou společnost akcie vydává (emisní kurz), popř. vkladů při zvyšování základního kapitálu upsáním nových akcií, popř. nových vkladů.

Na účet **413-Ostatní kapitálové fondy** se účtují kapitálové vklady peněžní i nepeněžní, které při jejich vytvoření nezvyšují základní kapitál podniku a není pro ně v předcházejících účtech této účtové skupiny samostatný syntetický účet. Ve prospěch účtu se účtují také přijaté dary; u družstev rovněž členské podíly na družstevní bytovou výstavbu a státní příspěvek apod.

Analytické účty k účtu 413 se vedou podle jednotlivých kapitálových fondů s odděleným sledováním darů a členských podílů a státního příspěvku.

Na účtu **419 - Změny základního kapitálu** se účtuje o zvýšení či snížení základního kapitálu. Analytické účty se vedou podle jednotlivých osob, které se zavázaly vložením vkladu zvýšit základní kapitál nebo se podílí na snížení základního kapitálu.

Tvorba a čerpání fondů tvořených ze zisku (**účtová skupina 42**) se řídí podle právní povahy účetní jednotky právními předpisy, společenskou smlouvou, stanovami, rozhodnutím valné hromady nebo členské schůze, popř. představenstva akciové společnosti.

V případě účtu **421-Zákonný rezervní fond** se analytické účty vedou podle jednotlivých ustanovení obchodního zákoníku, která stanoví povinnost vytvářet rezervní fond obchodní společnosti, a u účtu **427- Ostatní fondy** se vedou analytické účty podle

jednotlivých fondů a dále podle jednotlivých druhů čerpání fondů tvořených ze zisku.

Účet **431-Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení** je určen k rozdělení účetního zisku, resp. vypořádání účetní ztráty podle pravidel stanovených obchodním zákoníkem, popř. jiným předpisem, rozhodnutím orgánů účetní jednotky či podle rozhodnutí individuálního podnikatele. Na vrub účtu 431 se účtují i tantiémy a dividendy k výplatě podle příslušných rozhodnutí o rozdělení zisku v případech, kdy se na uvedené tituly netvoří zvláštní fondy ze zisku. Tento účet nesmí mít k okamžiku uzavření účetních knih zůstatek. Pokud k okamžiku uzavření účetních knih není rozhodnuto o použití výsledku hospodaření, převede se zůstatek tohoto účtu ve prospěch účtu **428 - Nerozdělený zisk minulých let**, popřípadě na vrub účtu **429 - Neuhrazená ztráta minulých let**. (České účetní standardy pro podnikatele)

2.1.5.1 Účtování u kapitálových společností

Postupy účtování u kapitálových společností jsou do značné míry společné. Společnosti jsou povinny sestavit zahajovací rozvahu ke dni zápisu do obchodního rejstříku, otevřít účetní knihy a začít vést účetnictví dnem zapsání do obchodního rejstříku.

U akciové společnosti je základní kapitál tvořen vydanými upsanými akciemi v jejich jmenovité hodnotě. V rozvaze se zachytí na straně aktiv výše vkládaného majetku dle druhu, na straně pasiv výše základního kapitálu zapsaná v obchodním rejstříku. Může se stát, že všechny upsané akcie nejsou v den vzniku společnosti upisovateli splaceny, potom se tento nedoplatek vede na straně aktiv na účtu 353 – Pohledávky za upsaný vlastní kapitál. Na pasivní straně rozvahy se může také vyskytnout emisní ážio na účtu 412 – Emisní ážio. (Jurečková, 2006)

Účet 412 - Emisní ážio je u akciových společností používán pro zachycení rozdílu mezi nominální a vyšší prodejní cenou akcií nebo také vkladů při zvyšování základního kapitálu upisováním nových akcií. Emisní ážio patří do skupiny kapitálových fondů a je to tedy ta část vkladů, které nevstupují do základního kapitálu společnosti. Emisní ážio může také vzniknout jako rozdíl mezi hodnotou nepeněžitěho vkladu a jmenovitou hodnotou akcií.

U společnosti s ručením omezeným se v zahajovací rozvaze se na straně aktiv objeví soupis majetku, který společnost nabyla před svým vznikem a který představuje splacené peněžitě i nepeněžitě vklady. Vklady společníků do společnosti mohou mít podobu peněz nebo hmotného, nehmotného dlouhodobého majetku, zásob, pohledávek, cenných papírů apod. Nesplacené upsané vklady představují pohledávku na účtu 353 – Pohledávky za upsaný vlastní kapitál. Další položkou na straně aktiv mohou být zřizovací výdaje.

Na straně pasiv musí být vykázána položka základního kapitálu na účtu 411 ve výši zapsané v obchodním rejstříku. Dále se na straně pasiv objeví příplatky ke vkladům, pokud došlo k jejich úhradě. Tyto příplatky mohou dle ustanovení společenské smlouvy vystupovat jako rezervní fond na účtu 421, emisní ážio na účtu 412 nebo jako jiný rezervní fond na účtu 413. V pasivech může mít společnost také cizí zdroje, pokud je při svém založení použila (např. půjčky, úvěry). (Jurečková, 2006)

Veškeré účtování vychází ze směrné účtové osnovy, která je uvedena v příloze 13.

Účetní operace	MD / D
1. Otevření účetních knih při vzniku akciové společnosti <i>a) zapsaný základní kapitál</i> <i>b) úhrada 10 % jmenovité hodnoty akcií v době podle výzvy k upisování akcií</i>	701 / 411 211,221 / 701
<i>c) úhrada do výše alespoň 30 % jmenovité hodnoty upsaných akcií nejpozději do zahájení ustavující valné hromady</i> <i>d) pohledávka za akcionáři</i>	211,221 / 701 353 / 701
2. Úhrada do 100 % jmenovité hodnoty upsaných akcií do jednoho roku od vzniku společnosti	211,221 / 353
3. Otevření účetních knih při vzniku společnosti s ručením omezeným <i>a) základní kapitál zapsaný v obchodním rejstříku</i> <i>b) splacení nejméně 30% peněžitých vkladů před zapsáním do obchodního rejstříku</i> <i>c) předání nepeněžitých vkladů před zapsáním do obchodního rejstříku</i> <i>d) nesplacená část vkladu – pohledávka za společníky</i>	701 / 411 221 / 701 01., 02./ 701 03., 04., 1xx 353 / 701
4. Splacení zbývajících peněžitých vkladů společníky po zapsání do obchodního rejstříku	221 / 353

Při zvyšování základního kapitálu upsáním nových akcií může vzniknout u akciové společnosti emisní ážio jako rozdíl mezi nominální a vyšší prodejní cenou akcií.

1. Zvýšení základního kapitálu upisováním nových akcií <i>a) Nominální hodnota akcií</i> <i>b) Emisní ážio</i> <i>c) Prodejní cena</i>	419 412 353
2. Splacení upsaných akcií na bankovní účet 1 050 000,- Kč	211,221 / 353
3. Zápis o zvýšení základního kapitálu do obchodního rejstříku	419 / 411

Nucené snížení základního kapitálu, jehož cílem je úhrada ztráty minulých let. O tomto snížení se účtuje až po zápisu snížení do obchodního rejstříku.

1. Zápis do obchodního rejstříku o snížení základního kapitálu	411 / 429
--	-----------

Zvýšení základního kapitálu u společnosti s ručením omezeným se může uskutečnit novými vklady společníků, k čemuž lze použít i jejich podíly na zisku, nebo z vlastního jmění společnosti. Zvýšení základního kapitálu novými peněžitými vklady je přípustné, jen když dosavadní peněžitá vklady jsou zcela splaceny. Naproti tomu zvýšení základního kapitálu nepeněžitými vklady je přípustné již před tímto splacením. Závazek k novým vkladům, zvyšuje-li se základní kapitál peněžitými vklady, jsou oprávněni převzít přednostně dosavadní společníci, a to v poměru podle velikosti jejich podílu, pokud neurčuje společenská smlouva jinak. Valná hromada může rozhodnout i o zvýšení základního kapitálu společnosti s ručením omezeným z vlastních zdrojů vykázaných v účetní závěrce. Tím se zvyšuje vklad každého společníka v poměru odpovídajícímu jejich dosavadním vkladům. (Jurečková, 2006)

Účetní případy při zvyšování základního kapitálu	MD / D
1. Upsání nových vkladů	
a) <i>upsání nových vkladů</i>	353 / 419
b) <i>splacení vkladů na bankovní účet</i>	221 / 353
2. Zvýšení základního kapitálu z podílů společníků na zisku	
a) <i>upsání nových vkladů</i>	353 / 419
b) <i>zápočet pohledávky a závazku</i>	364 / 353
3. Zvýšení kapitálu z vlastních zdrojů společnosti	
a) <i>ze zisku ve schvalovacím řízení</i>	431 / 419
b) <i>z nerozděleného zisku minulých let</i>	428
c) <i>z fondů ze zisku</i>	421,3,427
4. Zápis zvýšení základního kapitálu do obchodního rejstříku	419 / 411

O **snížení základního kapitálu**, jehož cílem je úhrada ztráty minulých let, se účtuje až po zápisu snížení základního kapitálu do obchodního rejstříku.

1. Snížení základního kapitálu úhradou ztráty minulých let	411 / 429
2. Snížení základního kapitálu úhradou ztráty běžného roku	411 / 431

Účetní případy k vybraným fondům	MD / D
1. Příděl do rezervního fondu převodem ze základního kapitálu	411 / 421
2. Příděl do rezerv.fondu převodem z ostatního vlastního kapitálu	412-13,423,8 / 421
3. Příděl do rezervního fondu při novém vkladu	353 / 421
4. Příděl do statutárních a ostatních fondů (dary)	221,211 / 423

Uzávěrkové operace a rozdělení výsledku hospodaření

Po zaúčtování všech operací (včetně zaúčtování daně z příjmů), které patří do účetního období, dochází k uzavření výsledkových účtů převodem jejich zůstatků na účet 710 – Účet zisků a ztrát a následně k převodu rozvahových účtů včetně rozdílu mezi náklady a výnosy účtu 710 na účet 702 – Konečný účet rozvažný. Výsledek hospodaření se na začátku následujícího účetního období převádí na účet 431 – Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení. Účet 431 musí vždy na konci účetního období vykazovat nulu, proto musí dojít během účetního období k rozhodnutí o jeho vypořádání. Návrh na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty schvaluje valná hromada společníků. (Jurečková, 2006)

Další pořadí rozdělování zisku či vypořádání ztráty podléhá schvalovacímu řízení valné hromady společníků. Pokud si společníci vyplácejí podíl na zisku, pak částka podílu podléhá zdanění zvláštní sazbou daně 15 %.

Účetní případy při rozdělování zisku	MD / D
1. Tvorba zákonného rezervního fondu ze zisku	431 / 421
2. Úhrada ztráty z minulých účetních období	431 / 429
3. Příděl do statutárních fondů	431 / 423
4. Příděl do ostatních fondů (např. sociální fond)	431 / 427
5. Převod nerozděleného zisku	431 / 428

Účetní případy při úhradě ztráty	MD / D
1. Úhrada ztráty z nerozděleného zisku minulých let	428 / 431
2. Úhrada ztráty z rezervního fondu	421 / 431
3. Úhrada ztráty z fondů tvořených ze zisku	423, 427 / 431
4. Úhrada ztráty z kapitálových fondů	413 / 431
5. Úhrada ztráty z emisního ážia	412 / 431
6. Předpis ztráty společníkům k úhradě, pokud je tato možnost stanovena ve společenské smlouvě	354 / 431
7. Převod neuhrazené ztráty	429 / 431

2.1.5.2 Účtování u veřejné obchodní společnosti

Dle zákona o účetnictví vzniká veřejné obchodní společnosti povinnost sestavit zahajovací rozvahu, a to k datu zápisu do obchodního rejstříku. Následuje otevření účetních knih.

Při sestavení zahajovací rozvahy se můžeme při setkat s těmito situacemi:

- a) společnost bude v pasivech vykazovat základní kapitál, pokud se společníci ve společenské smlouvě zaváží ke vkladům. Výše vkladů závisí na rozhodnutí společníků,
- b) vklady nemusí mít charakter základního kapitálu, ale i jiných forem vlastního kapitálu (kapitálových fondů),
- c) majetek může být také společníky do společnosti zapůjčen, společnost pak při založení nebude mít vlastní kapitál, ale bude mít ve zdrojích pouze závazky ke společníkům, popř. jiné závazky.

Účetní operace při otvírání účetních knih při vzniku v.o.s.	MD / D
1. Vklady společníků dle společenské smlouvy do základního kapitálu	701 / 411
2. Úhrada peněžitých vkladů společníky na bankovní účet	221 / 701
Úhrada peněžitých vkladů společníky do pokladny	211 / 701
	01,02,03 / 701
3. Úhrada nepeněžitých vkladů společníky	04,1x
4. Vklady společníků do kapitálového fondu	701 / 413

Ve v.o.s. se neúčtuje na účtu 431 – Hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení. Na konci účetního období je výsledek hospodaření (zisk před zdaněním nebo ztráta) převeden společníkům rovným dílem, pokud společenská smlouva nestanoví jinak, a to prostřednictvím účtu 596 – Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům proti účtu 710 – Účet zisků a ztrát. Po tomto převodu nevykazuje účet 710 žádný zůstatek.

Účetní případy při účetní uzávěrce v.o.s. v případě zisku	MD / D
1. Nárok na zisk společníků	596 / 364
2. Uzávěrka účtu	710 / 596

Účetní případy při účetní uzávěrce v.o.s. v případě ztráty	MD / D
1. Rozdělení ztráty mezi společníky	354 / 596
2. Uzávěrka účtu	596 / 710

Veřejná obchodní společnost nemá povinnost tvořit rezervní fond. Zvýšení základního kapitálu ze zisku neznamena pro účetní jednotku nový zápis výše základního kapitálu do obchodního rejstříku.

Účetní případy týkající se fondů	MD / D
1. Tvorba statutárních a ostatních fondů	431 / 423,7
2. Čerpání statutárních a ostatních fondů	423,7 / 221,321

Účtování při rozdělení zisku	MD / D
1. Tvorba ziskového fondu	364 / 421,7
2. Převod zisku na nerozdělený zisk	364 / 428

Účtování vypořádání ztráty	MD / D
1. Úhrada ztráty snížením základního kapitálu	411 / 354
2. Úhrada ztráty z vytvořených fondů	413, 421,7 / 354
3. Úhrada ztráty z nerozděleného zisku	428 / 354

2.1.5.3 Účtování u komanditní společnosti

Povinnost vkladu do základního kapitálu mají komanditisté v minimální výši 5000 Kč, výše vkladu každého komanditisty a rozsah splacení vkladu se zapisuje do obchodního rejstříku.

Účtování o vkladech komanditistů do společnosti při vzniku spol.	MD / D
1. Tvorba základního kapitálu spol. ve výši vkladů komanditistů	701 / 411
2. Úhrada peněžních vkladů komanditistů dle společenské smlouvy	221 / 701

Založení komanditní společnosti i běžné účetní operace během účetního roku jsou stejné jako u ostatních obchodních společností.

Zjištěný zisk komanditní společnosti se rozděluje na dvě části, a to na část připadající na komplementáře a na část připadající na komanditisty, a to zpravidla na dvě poloviny.

Podle zákona o daních z příjmů se pro zjištění základu daně komanditní společnosti vychází ze zisku upraveného o převod podílu na něm komplementářům komanditní

společnosti. Tento postup vyplývá z toho, že komplementáři ručí obdobně jako společníci veřejné obchodní společnosti celým svým majetkem.

Na konci roku se mohou uzavřít výsledkové účty a převést na účet 710 – Účet zisků a ztrát. Po následujícím přeúčtování všech účtů na účet 702 – Konečný účet rozvažný, zachycuje účet 702 čistý zisk společnosti nebo ztrátu. V následujícím účetním období se výsledek hospodaření převádí na účet 431 – Nerozdělený zisk ve schvalovacím řízení, společníci dále rozhodnou o jeho rozdělení. Pokud se společníci rozhodnou v případě zisku o jeho ponechání ve společnosti, může být přidělen účelově vytvořeným fondům nebo zaúčtován na účet 428 – Nerozdělený zisk minulých let. Ztráta se většinou převádí na účet 429 – Neuhrazená ztráta minulých let. Toto účtování je stejné jako u kapitálových společností. (Jurečková, 2006)

Rozdělení zisku či ztráty připadajícího na komanditisty se účtuje také stejně jako v kapitálových společnostech.

Účetní případy při rozdělení zisku či ztráty připadajícího na komanditisty	MD / D
1. Nárok komanditistů na podíl na zisku	431 / 364
2. Pohledávky za společníky při úhradě ztráty	354 / 431

Podíly na zisku z účasti komanditistů na komanditní společnosti podléhají stejně jako podíly na zisku společnosti s ručením omezeným srážkové dani z příjmů zvláštní sazbou daně 15 %.

2.1.5.4 Účtování u družstva

O zvýšení základního kapitálu na účtu *411 - Základní kapitál* se účtuje při přijetí nového člena, při upsání dalších vkladů, ke kterým se zavázali členové družstva a které nejsou určeny ke zvýšení zapsaného základního kapitálu do obchodního rejstříku, při zvýšení základního kapitálu z disponibilního zisku družstva na základě stanov, popř. dle rozhodnutí členské schůze.

O snížení základního kapitálu na účtu *411 - Základní kapitál* se účtuje v případě vypořádacího podílu člena z vlastního kapitálu družstva (s výjimkou nedělitelného fondu, popřípadě s výjimkou dalších fondů, pokud je použití těchto dalších fondů upraveno ve stanovách), při úhradě ztráty pokud družstvo nemá ve stanovách zakotvenou uhrazovací povinnost členů nebo pokud stanovy neupravují jinak úhradu ztráty, a dále v případě snížení již upsaných členských vkladů. Pohyb základního a vlastního kapitálu družstva nevznikne při převodu členských práv nebo pokud se dědic stane členem družstva. Při účtování o zvyšování či snižování základního kapitálu nemá družstvo povinnost účtovat prostřednictvím účtu *419 - Změny základního kapitálu*. (Jurečková, 2006)

Účtování o vkladech členů družstva do společnosti	MD / D
1. Přijetí vkladu	701 / 411
2. Úhrada peněžních vkladů	221 / 411

Tvorba nedělitelného fondu	MD / D
1. Při vzniku	353 / 422
2. Ze zisku	431 / 422

Čerpání nedělitelného fondu	MD / D
1. Při úhradě ztráty	422 / 431
2. Zvýšení ZK	422 / 411

Účtování vychází z účtové osnovy, která je uvedena v příloze 13.

3 Cíl a metodika práce

3.1 Cíl práce

Cílem této práce je teoretická východiska aplikovat u vybraného podnikatelského subjektu. Hlavním cílem bylo zobrazit vlastní kapitál u tohoto podniku, jak je strukturován, jakým způsobem je vykazován a účtován, popřípadě zjistit rozdíly či odlišnosti od teorie. Dále pak uvést přehledné informace o vývoji vlastního kapitálu v podniku v horizontu čtyř let a posléze také na základě informací získaných od pověřené osoby provést finanční analýzu, a to pomocí ukazatelů zadluženosti a rentability. Díky těmto ukazatelům zhodnotit situaci, v jaké se firma nachází a porovnat s teoretickými hodnotami a v daném odvětví, ve kterém firma působí. Mým posledním cílem bylo navrhnout a vytvořit verzi výkazu o změnách vlastního kapitálu, jelikož společnost tento výkaz nesestavuje. Vymezit jeho podobu či strukturu tak, aby byl přínosem pro společnost a splňoval požadavky přehlednosti. Důležité bylo též docílit toho, aby měl tento dokument přesnou vypovídací schopnost.

3.2 Metodika práce

K dosažení stanovených cílů bylo zapotřebí udělat si koncept a zvolit jakým způsobem budu postupovat. Tento postup mohu rozdělit do čtyř částí. V první části jsem zjistil jak je strukturován vlastní kapitál, v mnou vybrané společnosti, a podrobně popsal jednotlivé jeho složky, u kterých jsem se zajímal i o jejich vývoj v průběhu let 2005 – 2008, což jsem se pokusil uvést prostřednictvím několika přehledných tabulek a grafů. Následovala druhá část, ve které jsem se snažil nastínit postupy účtování jednotlivých reálných účetních případů, týkajících se vybraných složek vlastního kapitálu, pomocí předkontací s odkazem na směrnou účtovou osnovu. Následovalo vypracování finanční

analýzy podniku za účelem zobrazení vlastního kapitálu nejen z pohledu účetního. Zaměřil jsem se na analýzu podniku pomocí vybraných ukazatelů týkajících se vlastního kapitálu.

ROE – rentabilita vlastního kapitálu

Tento ukazatel hodnotí efektivnost vlastního vloženého kapitálu. Jeho hodnota roste se zvyšováním zisku, snižováním daní a úroků. Je zajímavý především pro akcionáře nebo pro zájemce o koupi akcií podniku, jelikož odpovídají na otázku jaký zisk přináší investice do tohoto podniku.

$$\frac{\text{Čistý zisk}}{\text{Vlastní kapitál}} = \frac{\text{Výkaz zisků a ztrát řádek č.39}}{\text{Rozvaha oddíl A. pasiv}}$$

Míra finanční samostatnosti

Ukazatel míry finanční samostatnosti podává informace o tom, kolik korun vlastního kapitálu připadá na 1 Kč použitých cizích zdrojů. Hodnoty by se měly standardně pohybovat kolem 1, pro dosažení ideální míry finanční samostatnosti.

$$\frac{\text{Vlastní kapitál}}{\text{Cizí zdroje}} = \frac{\text{Rozvaha oddíl A. pasiv}}{\text{Rozvaha oddíl B. pasiv}}$$

Koeficient míry zadluženosti

Ukazatel by měl dosahovat maximální hodnoty 1. Vyšší hodnoty jsou indikátorem vyššího věřitelského rizika, jelikož v případě nutnosti splacení dlouhodobých cizích zdrojů by nebyl dostatek prostředků na jejich pokrytí.

$$\frac{\text{Dlouhodobé cizí zdroje}}{\text{Celková aktiva}} = \frac{\text{Rozvaha oddíl B.II. pasiv}}{\text{Rozvaha strana aktiv}}$$

Finanční páka

Vyjadřuje, jaká část podnikových aktiv je financována kapitálem akcionářů. Čím vyšší je hodnota tohoto ukazatele, tím nižší je podíl vlastního kapitálu na celkových zdrojích, podnik je více zadlužen a finanční páka má vliv na výnosnost vlastního kapitálu.

$$\frac{\text{Celková aktiva}}{\text{Vlastní kapitál}} = \frac{\text{Rozvaha strana aktiv}}{\text{Rozvaha oddíl A. pasiv}}$$

V poslední části jsem se věnoval vypracování výkazu o změnách vlastního kapitálu, který jsem sestavil ze zůstatků jednotlivých složek tohoto kapitálu. Dbal jsem především na to, aby byl jednoduchý, srozumitelný a poskytoval komplexní informace o jednotlivých operacích v oblasti vlastního kapitálu za běžné účetní období. Uvedl jsem postup jak výkaz tvořit, jak ho sestavit a jaké složení by měl mít. Nakonec jsem vypracoval pro tento výkaz a jeho složky i vnitropodnikovou směrnici.

3.3 Pracovní hypotézy

Pracovními hypotézami, které se budu snažit vyvrátit či potvrdit jsou:

- a) rozdělení vlastního kapitálu do jednotlivých složek dle legislativy ČR má své opodstatnění a podnik ho využívá v plné míře,
- b) účetní operace podniku v oblasti vlastního kapitálu jsou efektivní, přehledné, srozumitelné a mají svůj význam,
- c) finanční analýza podniku, pomocí jednotlivých ukazatelů, poukazuje na správné rozložení a výši vlastního kapitálu, podává důležité informace o podniku a má své využití jak pro samotný podnik, tak i v praxi,
- d) výkaz o změnách vlastního kapitálu je dokumentem podávajícím důležitou a strategickou informaci o stavu vlastního kapitálu, je důležitý pro podnik, aby měl detailní přehled o operacích s ním, čemuž napomáhá i jeho správně zvolená struktura.

4 Charakteristika podniku

4.1 Výběr společnosti

Výběr společnosti vhodné pro mou bakalářskou práci probíhal v Českých Budějovicích. Nejprve jsem se pokusil kontaktovat firmy, které jsem si zvolil dle několika kritérií, emailem. Nejdůležitějším faktorem výběru bylo, že společnost má sídlo v Českých Budějovicích, abych měl velice dobrý přístup k informacím. Byl jsem úspěšný ve společnosti Vodovody a kanalizace Jižní Čechy, a.s. Byl jsem odkázán na vedoucí oddělení daně a účetnictví paní Ing. Pavlínou Pouzarovou, která mi přislíbila spolupráci.

Nejprve bych chtěl krátce charakterizovat mnou vybranou společnost, na které chci prakticky aplikovat uvedená teoretická východiska. Dále pak v části „Vlastní práce“ se chci již plně věnovat vlastnímu kapitálu a jeho zobrazení v systému účetnictví vybraného podnikatelského subjektu.

4.2 Popis podnikatelského subjektu

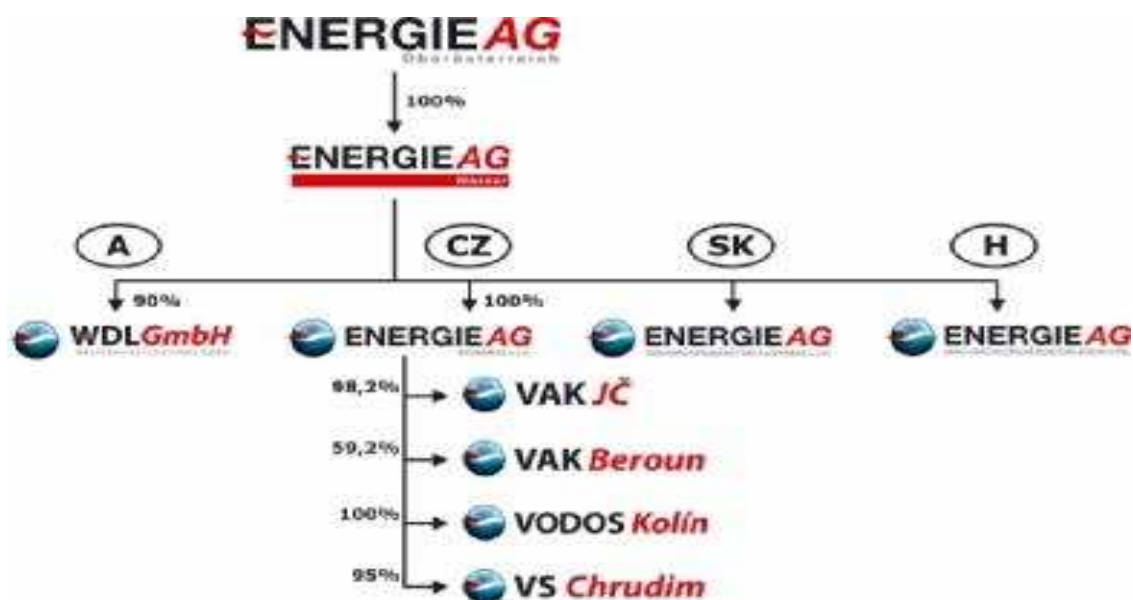
Akciová společnost Vodovody a kanalizace Jižní Čechy, a.s. je největším provozovatelem vodohospodářských zařízení v Jihočeském kraji. Poskytuje služby v oblasti provozování vodohospodářské infrastruktury. Byla založena dne 1.1.1994, pod obchodním jménem Vodovody a kanalizace Jižní Čechy, a.s. (dále jen VaK JČ, a.s.), a je jednou z prvních vodohospodářských společností v České republice. Sídlo společnosti je na ulici Boženy Němcové 12/2, 370 80 v Českých Budějovicích. Společnost je od konce roku 2003 součástí koncernu [Energie AG Oberösterreich](#)).

4.2.1 Organizační rozdělení

Obrázek 1: Energie AG Bohemia s.r.o.

Obrázek 2: Struktura koncernu Energie AG Oberösterreich

Zdroj: www.vakjc.cz

4.2.2 Služby

Služby společnosti VaK JČ, a.s. můžeme jednoduše rozdělit do několika oddílů a to především na činnost hlavní a dále pak na činnosti vedlejší. Jak je patrné z názvu společnosti, pohybuje se v oblasti vodohospodářství a kanalizace.

4.2.2.1 Hlavní činnost

a) výroba a dodávka pitné vody, odvádění a čištění odpadních vod.

4.2.2.2 Ostatní činnosti

a) provádění staveb včetně jejich změn (vodohospodářské stavby, pozemní stavby, ad.),

b) výstavba domovních přípojek inženýrských sítí, provádění zdravotně-technické instalace obytných a průmyslových staveb,

d) montáže a dodávky technologické části staveb (strojní, elektrotechnologie, MaR), zemní práce pomocí mechanizace, zpracování nabídek a rozpočtů staveb.

g) inženýrská činnost (příprava staveb, majetkoprávní agenda před zahájením a po skončení stavby, výkon technického dozoru při realizaci staveb, organizace výběrových řízení veřejných zakázek,

h) laboratoř (rozbory pitných vod, vod z bazénů, odpadních vod, základní fyzikálně-chemické a mikrobiologické analýzy),

i) vodohospodářské služby (hydrogeologický průzkum zaměřený na vyhledávání zdrojů podzemní vody, projekty pro umístění vrtů a studní, zajištění realizace vrtů, studní, pramenních jímek a zářezů, sanace studní, vedení majetkové a provozní evidence vodovodů a kanalizací, měření průtoků ve vodotečích, opravy a montáž dávkovacích čerpadel, registračních a měřících zařízení na vodárenských objektech),

j) GIS, geodetické služby, vodoměry (bytové, domovní, průmyslové), speciální technika, dopravní služby, pronájem prostor.

5 Vlastní práce

Následující část bakalářské práce o rozsahu 52 stránek (včetně příloh) obsahuje utajované skutečnosti a je obsažena pouze v archivovaném originále bakalářské práce uloženém na ekonomické fakultě JU.